

ЗМІСТ

№3 ЧЕРВЕНЬ – ЛИПЕНЬ 2023

— | ЗМІСТ

NEXT 250

52 | ПЕРШИЙ СПИСОК
ПЕРСПЕКТИВНИХ МАЛИХ
І СЕРЕДНІХ КОМПАНІЙ

У ФОКУСІ

132 | РЕАЛЬНИЙ ФІНАНСИСТ

Чи зможе **Костянтин Жового** захистити свої статки від зазіхань ворогів. Історія падіння мільярдера

142 | ПОЗИВНИЙ ВОЛОНТЕР

Яку культуру впроваджує у Збройних силах України головкомандувач **Валерій Залужний**

154 | КОНКУРЕНЦІЯ ДОБРИХ СПРАВ

У Львові з'явилися два амбітних проекти з протезування – **Андрія Садового** і **Андрія Ставніцера**

Фотос: Інтерпретів Олександр Соколов/Експрес Україна. Фото: надано пресслужбою SuperHumanz, Valentyna Palachuk, Global Images/Україна від Getty Images, Jiri Fuchsa/WUP via Getty Images

DATA STORY

6 | НОВА ЕКОНОМІЧНА КАРТА УКРАЇНИ

Як війна змінює економіку регіонів

8 | ЦІНА ЛЮБОВІ

Що треба зробити країні, аби завоювати любов своїх співгромадян

9 | ДЕРЖАВОЗАЛЕЖНІСТЬ

Мешканці яких регіонів України потребували найбільше субсидій в опалювальному сезоні 2022 року

10 | BUSINESS BREAKFAST

Порядок денний у вашому смартфоні

12 | АДРІАН СЛИВОЦЬКИЙ

Велика метаморфоза бізнесу, або Запрошення у «Добу невпевності»

14 | ВАХТАНГ КЕБУЛАДЗЕ

Чому світу важливо навчитися жити без Росії в голові?

15 | БОРИС ГУДЗЯК

«Не кисніть у переживаннях, робіть щось конструктивне і позитивне»

18 | ВОЛОДИМИР ФЕДОРІН

«Ми» і «вони». Час визначити правила прийняття рішень у спільних інтересах

20 | ВОЛОДИМИР ЯЦЕНКО

Творець чужих світів

ФРОНТИР

24 | БІЗНЕС ПІД УДАРОМ

Другий рік великої війни складний для українських підприємців. Чому правоохоронці посилили тиск на бізнес саме зараз?

30 | ПІГУЛКА ВІД ХАОСУ

Стартап Finmap допомагає малому бізнесу наводити лад у фінансах. Що заважає їхньому бізнесу коштувати \$100 млн?

35 | НАЙДОСВІДЧЕНІШИЙ ПОЧАТКІВЕЦЬ КРАЇНИ

Егор Анцишкін створив два успішних стартапи, проте не заробив мільярд ані собі, ані інвесторам. Чи буде вдалою третя спроба?

46 | «ПРОСТО РОБИВ ТЕ, У ЩО ВІРИВ»

Принципи засновника компанії MacPaw Олександра Косована

NEXT 250

81 | ІГОР ГУТ

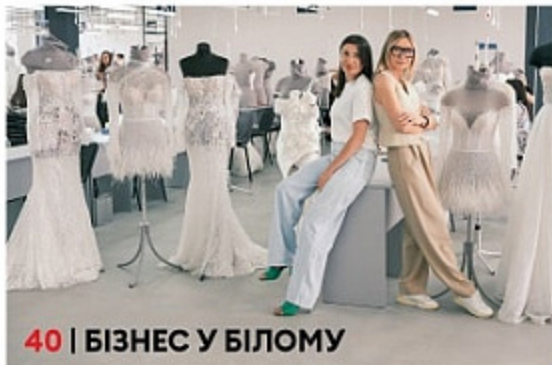
Що сильніше за талант підприємця

86 | ВІД СЕРЕДНЬОГО ДО ВЕЛИЧНОГО

Співзасновник molobanik Олег Гороховський ставить складні запитання власникам середнього бізнесу, які прагнуть потрапити у вищу лігу

94 | ВІДЧАЙДУХИ

Forbes розповідає історії вісьмох підприємців, які запустили бізнес у перші місяці великої війни

40 | БІЗНЕС У БІЛОМУ

Як український виробник суконь Milla Nova обійшов усіх на ринку, де буквально сотні конкурентів?

104 | ВІЧНІ ЦІННОСТІ

Чи може підприємець свідомо відмовитися від зростання бізнесу і не проторіти? Може, але є умови

108 | ФАБРИКА НЕВДАЧ

Чому помирає малий бізнес і які висновки можна зробити з провалів підприємців

112 | ЗАРЯДЖЕНИЙ

Співласник компанії Biopharma і Tribo Костянтин Єфименко – герой нового проєкту Forbes «Перший мільйон». Яким досвідом він поділиться?

120 | ІГРИ, В ЯКІ ГРАЮТЬ БІЗНЕСМЕНИ

Українські підприємці витрачають десятки тисяч гривень, щоб пограти в бізнес-ігри. Що це їм дає?

123 | ПОЧУТИ КОЖНОГО

У малого бізнесу немає грошей на HR-спеціалістів і програми підтримки ментального здоров'я. Як вони вирішують проблеми людського капіталу

128 | ФРАНШИЗИ, ЩО НЕ ТОНУТЬ

20 000 українських підприємців продовжують бізнес за франшизою під час війни. Які формати стали рятувальним кругом для малого та середнього бізнесу?

ІСТОРІЇ

148 | ДОСВЕРДИТИСЯ ДО КЛІЄНТА

Dnipro-M – мережа магазинів будівельних інструментів – стрімко зростає, незважаючи на «Епіцентр», пандемію і велику війну. Історія становлення компанії

ПРАКТИКУМ

162 | ЕНЕРГІЯ ПОРОДЖУЄ ЕНЕРГІЮ

Лідери бізнесу перетворилися на головний ресурс своїх команд. Щоб не стати жертвою виснаження, вони пишуть власні стратегії стійкості та вчать відпочивати

168 | КНИГИ

Проектування майбутнього через призму сучасної економічної теорії і уяву українського фантаста

FORBES UKRAINE
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Борис Давиденко
КЕРІВНИК ПРОЄКТУ
Володимир Федорин

РЕДАКЦІЯ
ЗАСТУПНИКИ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА
Володимир Лацка
Денис Кашило
ШЕФ-РЕДАКТОР DIGITAL
Віктор Кішак
КРЕАТИВНИЙ ДИРЕКТОР
Максим Золосов
РЕДАКТОРИ
Валентина Дудко
Ігор Орел
Катерина Шаповал
Сергій Шевчук
Томас Міроненко
Юрій Тарасовський
РЕПОРТЕРИ
Аніта Прасад
Анастасія Несенюк
Валерія Федорчук
Володимир Дашенко
Ірина Бегала, **Ірина Крищак**
Любов Петрушко
Олександр Шаріпов
Ольга Чайка
Павло Калешник
Світлана Заражевська
Тетяна Павлушенко
Юлія Карманська
ІМН
Елізавета Сідорова
Поліна Малюжанок
ГОЛОВНИЙ ДИЗАЙНЕР
Олександр Скоріченко
PRINT-ДИРЕКТОР
Андрій Шубін
ФОТОГРАФ
Олександр Чекненюв
ВІДП. РЕДАКТОРКА
Анна Нанонич
ДИЗАЙН
Олександр Бердичник
Олександр Желтизова
Олександр Карасюва
КОЛОРИСТИКА
Олександр Яремчук

ЛІТЕРАТУРНІ РЕДАКТОРИ
Ірина Букреева
Елізавета Хрєброва
ПЕРЕКЛАДАЧКА
Валерія Глінка
АНАЛІТИК
Костянтин Гієнний
ПРОДЮСЕРКА
Валерія Паркова
ПЕРЕВІРКА ФАКТІВ
Світлана Сліпченко, VoxCheck
МЕНЕДЖМЕНТ
КОМЕРЦІЙНА ДИРЕКТОРКА
Вікторія Ірчал
ЗАСТУПНИЦЯ КОМЕРЦІЙНОЇ
ДИРЕКТОРКИ
Анна Кур'яла
МЕНЕДЖЕРКИ З РЕКЛАМИ
Лєся Бедренко
Ольга Петросюк
ad@forbes.ua
RCS-ДИРЕКТОРКА
Нелла Чернишук
МЕНЕДЖЕРКА З МАРКЕТИНГУ
Світлана Стасієнко
МЕНЕДЖЕРКА З ДИСТРИБУЦІЇ
Олена Кухова
ОРГАНІЗАТОРКА ІВЕНТІВ FORBES
Анастасія Цвент
FORBES GLOBAL MEDIA HOLDINGS INC.
Chairman and Editor-in-Chief Steve Forbes
President & CEO Michael Perle
Chief Content Officer Randall Lane
Design Director Alicia Halladay Chen
Editorial Director International Editions Katy Sokol
President, Licensing and Branding Ventures Peter C. Hunt
Vice President, Global Media Ventures Nathan Mustafa
General Counsel Maria Rosa Carriazo
Vice President & Assistant General Counsel Nishi Koval
Founded in 1917 by J.C. Forbes, Editor-in-Chief
(1917-99) William S. Forbes, Editor-in-Chief
(1914-99) James W. Michaels, Editor (1981-99)
William Baldwin, Editor (1999-2000)
Copyright © 2022 Forbes Media LLC. All rights reserved. Title is protected through a trademark registered with the U.S. Patent & Trademark Office.

ОБКЛАДКА ІЛЮСТРАЦІЇ Олексій Сай (Excel-Art)
ДИРЕКТОР
Юрій Грищенко

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ ТОВ «УКРАЇНА»
Адреса редакції: 01010, м. Київ, Дніпровський узвіз, 1, 3-й поверх, приміщення №29
Адреса видавця: 04070, м. Київ, вул. Сінт Холтовська, 8

ВИХІДНІ ДАНІ
Телефони: ТОВ «Новий Друк», 02560, м. Київ, вул. Машиноторгівська, 1.
Наклад – 10 000. Салодова про державну реєстрацію друкованого ЗМІ:
серія КВ №24592-14132Р, видане Міністерством юстиції України 14.05.2020

ЖУРНАЛ FORBES UKRAINE
Відповідальний за зміст: Борис Давиденко
Передплатити журнал можна на сайті <https://subscribe.forbes.ua/>
Передплатний індекс «Ніроцітис» – 76595

ISSN 2708-3268

Forbes Ukraine видється ТОВ «УКРАЇНА» згідно з ліцензійною угодою з Forbes LLC.
FORBES є торговельною маркою, яка використовується згідно з ліцензійною угодою з Forbes LLC.

Редакція не несе відповідальності за достовірність інформації, що міститься в рекламних матеріалах. Певне обмеження відповідальності за достовірність інформації, що міститься в газеті, встановлено Законом України про захист прав споживачів. Діюча редакція несе не відповідальності за друковані матеріали. Матеріали, що опубліковані на інтернет-сайті, публікуються на основі угоди про розповсюдження інформації електронним способом. Матеріали, що опубліковані в електронній версії матеріалів і ВідеоВідео, публікуються на правах реклами.

Копірайт 2020 ліцензіар ТОВ «УКРАЇНА». Копірайт 2020 FORBES (All rights reserved).
Видання 10 разів на рік (у відповідній частині).

Головний редактор

Вдавати заможних

У середині червня мене покликали на семінар Аспен Інституту поговорити про нарис майбутньої суспільної угоди (цікаве питання, у серпні 2022-го ми публікували блискучу статтю філософа Володимира Сроменка).

На четвертій годині діалогу дійшли консенсусу, що для України економіка, яка стрімко розвивається, є невід'ємною складовою не лише угоди, а й існування. Навіть за відсутності гіперагресивного сусіда, із на порядок потужнішою економікою Україна не може ще 30 років залишатися бідною в оточенні розвинених та/або багатих сусідів. З країни просто поїде більшість талановитих людей.

Консенсусу щодо того, «як розвивати», не було. Комусь подобався шлях азійських тигрів, хтось пропонував використати нові технології на кшталт ШІ. Про шлях Китаю чи Кореї цікаво читати книжки, проте жодним чином до українських реалій його не притулити – у нас просто немає десятків-сотень мільйонів людей, чия продуктивність можна швидко в рази підвищити. Я певен, що єдиний вихід у вивільненні підприємицької енергії, тобто підвищенні економічної свободи. Свобода – це не абстрактна метафора, а набір конкретних показників: податки, інвестиції, регулювання цін-тарифів, державні видатки, трудові відносини, ефективність правоохоронної й судової системи тощо. До війни за індексом економічної свободи ми посідали 130-те місце серед 177 країн. Цього року нас не оцінювали, але нескладно прикинути, що були б ближче до 150-ї позиції.

Українці за замовчанням за будь-яку свободу, поки не дізнаються, що складова угоди про вільну економіку – відповідальність абсолютної більшості громадян за своє життя.

Дуже спрощена суспільна економічна угода звучить так: держава не заважає бізнесу і громадянам чесно заробляти, але допомагає тим, кому це найбільше потрібно.

Чи зможе після війни будь-яка влада не обіцяти щедрі допомоги мільйону ветеранів і 3–4 млн українців, які втратили домівки (а є ще понад 15 млн людей, які отримують пенсії, соціальної допомоги, субсидії й 4–5 млн, які працюють на державу)?

Політично і морально – не зможе, а економічно це не реально поєднати зі швидким розвитком. Не може найбідніша країна Європи довго вдавати, що вона вже Держава загального добробуту.

Як вийти з глухого кута українського договору – без потужної економіки не буде сильної України (а може, і взагалі країни), але абсолютна більшість населення не готова відмовитися від відносин з державою, ніби в нас уже є потужна економіка?

Для початку – визнати реальність.

Борис Давиденко

